

ინტერნეტ-სივრცის რეგულირება და უზღუდვები

ცენზურის ფენომენი ისეთივე ძველია, როგორც ცივილიზაცია. იგი დიქტატურის დამახასიათებელი მოვლენაა. ინტერნეტი, როგორც ყველაზე დინამიურად განვითარებადი ინფორმაციულ-კომუნიკაციური ტექნოლოგია გახდა ცენზურის იმპულსი და რეგულირების ხელშემწყობი, როგორც საზოგადოების იდეების გამოხატვის, გენერირებისა და ინფორმაციის კონტროლის რესურსი. ინტერნეტ-ცენზურის მოტივი არ განსხვავდება სხვა მასობრივი ინფორმაციის საშუალებების ცენზურის მოტივისგან.

წყვეტიმნიშვნელობა აქვს პირადი თავისუფლებისა და დემოკრატიის განვითარებისთვის. ის არა მხოლოდ გადამწყვეტ როლს თამაშობს სიღარიბის მიზეზებთან ბრძოლაში, ასევე ყველაზე მძლავრი ძალაა მშვიდობის განმტკიცებისა და კონფლიქტის

ცენზურის თემა მრავალფეროვანია, რომელიც შეიძლება მოიცავდეს პოლიტიკურ, ეთნიკურ, შეიარაღებულ კონფლიქტს, სხვადასხვა მიმდინარეობებს, მორალურ მიზეზებს (როგორც ამორალური), მუსულმანურ ქვეყნებში აზარტულ თამაშებს, ნარკომანიას, რწმენის საკითხების განხილვას, ქალთა უფლებების დაცვას (ირანში), ავტორთა უფლებების დაცვას, დისკრიმინაციას და სხვა საკითხებს.

რეპრესიული რეჟიმების მიერ მომხმარებლებისთვის ინტერნეტში ინფორმაციასთან თავისუფალი წვდომის შემზღუდავი ტექნიკური და არატექნიკური ღონისძიებებია: ინტერნეტ-მომხმარებლის საქმიანობის მონიტორინგი, განსაზღვრულ ვებ-საიტებთან მომხმარებლის დაშვების უარყოფა (ბლოკირება), ინტერნეტ-მომხმარებლის თვალყურის დევნება და მონაცემთა ნაკადის ფილტრაცია, საიტის ოპერატორებისთვის ცენზურის წესების დაცვით კონტენტის ადაპტირების სწავლება, ინტერნეტ-ბლოკირება და ჩახშობა.

კიბერსივრცეში ცენზურისა და ინტერნეტ-მომხმარებლების კონტროლირებისთვის სახელმწიფოები იყენებენ

IP-მისამართების ბლოკირებას, ვირუსებით ბლოკირებას, პროგრამების ინფექციით დაზიანებას, DNS გატაცება/გადამისამართებას, TCP კონტენტურ ფილტრაციას, პერსონალური ინფორმაციის შეგროვებას, წვდომის სიჩქარის შემცირებას, სოციალურ ზემოქმედებას, განსაზღვრული გვებ-გვერდების გადამისამართებას სამთავრობო პროპაგანდის ტრანსლირებისათვის, ელფოსტაზე შეღწევისა და გასუფთავებას, ყალბი ინტერნეტ-საიტების შექმნას და სხვა მეთოდებს.

ინტერნეტ-ცენზურა ზღუდავს საზოგადოების ფუნდამენტალურ უფლებას. ამ უფლების სრულ განხორციელებას გადამ-

გადაჭრისთვის, ეკონომიკური წინსვლისა და ზრდისთვის.

ცენზურის იდეა შენიღბულია სამი ძირითადი სოციალური ინსტიტუტის - ოჯახის, ეკლესიისა და სახელმწიფოს დაცვის სახით.

ცენზურის კონტექსტში ძირითადია პოლიტიკური მოტივი, რომლის კონტექსტშიც სხვადასხვა ქვეყნის რეჟიმის მიერ მკაცრად კონტროლირდება, ან იბლოკება ოპოზიციური ჯგუფების, რისკ ჯგუფებისა და კრიტიკული იდეების საზოგადოწარმოდგენა, ინტერნეტ-ტრაფიკი, ქვეყნის საზღვრებს გარეთ მომუშავე „არასასურველი“ საიტების მუშაობა.1 მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში ინტერნეტის

სახელმწიფო შეზღუდვა გამოიყენება ყოვლისმომცველი და შეუთავსებელი წესებით, რომელიც ხალხს იჭერს ავტონომიურ რეჟიმში და გაქრობით აშინებს პოლიტიკურ ოპოზიციას. ინტერნეტის რეგულირება დიქტატურის მსგავსია, რომლითაც რეჟიმი ახშობს, გმობს ან აშინებს თავისუფალ სიტყვას. ამიტომ ინტერნეტის რეგულირების პოლიტიკასთან კავშირში დღის წესრიგში ძირითადად დგას სიტყვის თავისუფლების საკითხი, როცა სიტყვის თავისუფლება იკარგება, ყველა დანარჩენის თავისუფლებაც ეცემა.

სახელმწიფოს პოლიტიკა ინტერნეტ-ცენზურის მიმართ შეიძლება დაჯგუფდეს 4 კატეგორიად:

ინტერნეტ-ინდუსტრიის თვითრეგულაციასა და საბოლოო მომხმარებლის მიერ ფილტრაციის/ბლოკირების ტექნოლოგიის ნებაყოფლობითი გამოყენების პოლიტიკური ხელშეწყობა (კანადა, დასავლეთ ვეროპის ქვეყნები);

სისხლის სამართლებრივი სასჯელები (ჯარიმები ან პატიმრობა), გამოყენებული კონტენტის პროვაიდერების მიმართ, რომლებიც ონლაინში ქმნიან და გენერირებენ „არასრულწლოვნებისათვის შეუფერებელ“ კონტენტს (აშშ);

კონტენტთან წვდომის ბლოკირების სამთავრობო მანდატი (სინგაპური);

ინტერნეტთან საჯარო წვდომის სახელისუფლებო აკრძალვა (ან რეგისტრაცია/ნებართვა). ასეთი ქვეყნების რაოდენობა ოფიციალურად სამ ათეულზე მეტია.

ცენზურა ხელს უშლის ვაჭრობას, მნიშვნელოვან ბარიერს წარმოადგენს ინტერაქტიული მომსახურების წარდგენისათვის და ძლიერ ზეგავლენას ახ-

დენს ბიზნესის განვითარებაზე (რადგან შეიძლება მონოპოლიურ მდგომარეობაში აღმოჩნდეს. მაგალითად, Baidu).

ინტერნეტ-ესკალაცია, ინტერნეტ-ფილტრაცია და სანქციები ანელებს e-კომერციის მუშაობას, ინტერნეტ-მომხმარებელთა აქტივობასა და ჩართულობას, ინტერნეტ-მომხმარებელს უკარგავს ქსელში ყოფნის სურვილს და არ ქმნის ხელსაყრელ ბიზნეს კლიმატს.

დღეისათვის საჯარო ფაქტს წარმოადგენს კორპორატიული სექტორის მიერ საძიებო შესაძლებლობებისა და ინფორმაციის მართვა, მომხმარებლის პირადი ინფორმაციის ნახვა და შეგროვება, დაშვების კონტროლი და მონიტორინგი.

Google, Yahoo, AOL, Microsoft აგროვებს კონფიდენციალურ ინფორმაციას, ახდენს მათ კლასიფიცირებას, სეგმენტირებას და ამ ინფორმაციას იყენებს მიზნობრივი რეკლამის დემონსტრირებისთვის. თუმცა, როგორც ამერიკელი პროფესორი ნისენბაუმი (Helen F. Nissenbaum) აღნიშნავს, ყველაფერი, რაც კეთდება, შემთხვევები რომელიც ხდება, ოპერაციები რომელსაც აქვს ადგილი, ხდება არა მხოლოდ განსაზღვრულ კონტექსტში, არამედ პოლიტიკის, კულტურისა და საერთო თანხმობის მოლოდინისაგან, ხოლო ტექნოლოგიების გამოყენების საკვანძო პრინციპს წარმოადგენს სოციალური გაგების დინამიკა და შეთანწყობისთვის მორგებული პოლიტიკა.

ინტერნეტ-ცენზურა შეიძლება განვიხილოთ როგორც არასაჭირო, ხელისუფლების არაკანონიერი, ირაციონალური მცდელობა აკონტროლოს, სამოქალაქო და კერძო სექტორის ინფორმაციის ნაკადი ინტერნეტში. რომელიც მორალურად

დასაძრახისია, ქმნის დიდ შესაძლებლობებს შიდა სამთავრობო კორუფციისთვის,¹⁰ ინვესტორების ჰერმეტიკობას, ქსელურ ვაკუუმსა და „დახურულ პროტექციონიზმს“.

საზოგადოება აღარ კონტროლირდება ექსკლუზიურად ცენტრალური დაზვერვის მიერ, არამედ მაკონტროლებელი მოწყობილობების გავრცელება და დაზვერვა ნაწილდება მრავალფეროვან ერთეულ ქმედებებში (პროცესებში). ამ ქმედებების კოორდინირება ჩართულია ინფორმაციის გაცვლისა და სხვა შესაბამისი რესურსების პარალელურ მოქმედებებში.

ინფორმაციის ნაკადის რეგულირებითა და მიდგომებით გამოყოფენ 4 ტიპის ქვეყანას:

ლიბერალური ქვეყნები, რომლებიც გამოდიან მონაცემების თვითრეგულირებისა და ნებაყოფლობითი ფილტრაციით. ამ ჯგუფის ქვეყნებში საბავშვო პრონოგრადიის, მასალების, ძალადობის პროპაგანდის, ნაციზმის და ა.შ. პუბლიკაცია, წარმოადგენს უკანონოს, თუმცა ინფორმაციასთან წვდომა ნებაყოფლობითი ხასიათის მატარებელია და ცენზურით არ იზღუდება (კანადა, დიდი ბრიტანეთი, დასავლეთ ვეროპის ქვეყნები);

ქვეყნები, რომლებიც გამოდიან ონლაინ რეჟიმში ინფორმაციასთან თავისუფალი დაშვების წინააღმდეგ „მხოლოდ არასრულწლოვნებისათვის“ (ახალი ზელანდია, აშშ-ი, იაპონია, ტაივანი, ინდონეზია);

ქვეყნები, რომლებსაც ქსელში ინფორმაციასთან შეზღუდული წვდომა აქვთ. აკრძალულია უხამსი ხასიათის, პოლიტიკური, ახალი ამბების, „საფრთხის შემცველ“ ინფორმაციასთან და სხვა საინფორმაციო საიტებთან წვდომა (მალაიზია, ტაილანდი, თურქეთი, არაბთა გაერთიანებ-

ული ემირატები, ინდოეთი, ყაზახეთი, ტუნისი, ავსტრალია, შრილანკა, ბაჰრეინი და სხვა).

ქვეყნები, სადაც ინფორმაციასთან თავისუფალი წვდომა აკრძალულია. ასეთი „ინტერნეტის მტერი და რეპრესიული რეჟიმის ქვეყნებია“: 13 მიანმარი, ჩინეთი, ირანი, კუბა, ჩრდილოეთ კორეა, საუდის არაბეთი, სირია, თურქმენეთი, უზბეკეთი, ვიეტნამი, ბელარუსია, ბაჰრეინი.

ქვეყნების უმრავლესობა ამკარად (მაგალითად, ვენესუელას ეროვნული კანონმდებლობით აქვთ დამტკიცებული) თუ ფარულად (ინფორმაციული დაბლოკვით) მიზანშეწონილად იყენებს ინტერნეტ-ცენზურას, როგორც სახელმწიფოს მართვის შემადგენელ კომპონენტს, სადაც რეგულირების სახელი და მექანიზმი რაციონალიზებულია.

საერთაშორისო ორგანიზაციის „Reporters Without Borders“-ის ანგარიშით „ინტერნეტ-რეგულირების პრობლემების“ მქონე ქვეყნების 44%-ზე მეტი აზიის რეგიონიდანაა, 22% - შუა აღმოსავლეთის რეგიონის ქვეყნებია, აფრიკისა და ევროპის რეგიონის ქვეყნების წილი შეადგენს 13%-ს (თითოეული), ხოლო ლათინური ამერიკის და ოკეანისპირა რეგიონების ქვეყნების წილი 4%-ს (თითოეული).¹³

The open net-ის ანგარიშით გარკვეული ხარისხის ინტერნეტ-ფილტრაციას აწარმოებს 59 ქვეყანა.¹⁴ თავისუფალი პრესის ხელშეწყობის ორგანიზაციის (CPJ-Committee to Protect Journalists) კვლევით ცენზურის მქონე ქვეყნების ტოპ ათეულში ლიდერობს ერიტრია, მეორე და მესამე ადგილებს ინანსილებს ჩრდილოეთ კორეა და სირია, ხუთეულში შედის ირანი და ეკვატორული გვინეა, მე-6 ადგილს იკავებს უზბეკეთი, მას მოსდევს ბირმა, საუდის არაბეთი, კუბა და

ათეულს აბოლოებს ბელარუსი. აღსანიშნავია, რომ ცენზორი სახელმწიფოების საერთო რაოდენობა არაოფიციალურად გაცილებით მეტია, რადგან ინტერნეტ-ცენზურა და კონტენტის ფილტრაცია არ აფიშირდება და გასაიდუმლოებულია, ამიტომ ცენზორი სახელმწიფოების სტატისტიკის სრული სურათის ასახვა რთულია.

- пош
- передача
- радиопередача
- радиовещание
- телепередача
- verb
- вещать
- распространять
- передать по радио
- вести радиопередачу
- передать по телевидению
- разбрасывать
- adjective
- радиовещательный
- посеянный вразброс
- разбросанный
- рассеянный

თუმცა ცენზურას უარყოფითი კონტექსტის გარდა აქვს პოზიტიური მხარეც, კერძოდ: ინტერნეტ-რეგულირებას საჭიროებს არასრულწლოვნების უფლებების დაცვა, ექსტრემიზმის, ნაციზმის, რასიზმის, სიონიზმის და რელიგიის პროპაგანდა, ასევე სხვა ფორმის შეუწყნარებლობა, ძალადობა, სისასტიკე, ანტისემიტიზმისა და ტერორიზმის პროპაგანდა, „ჩრდილოვანი სერვერის ეკონომიკის“ სტიმულირება და სხვა.

ინტერნეტ-რეგულირებისა და კონტროლის „ჯანსაღ“ საკანონმდებლო მოდელს იყენებს აშშ, რომლის „არასრულწლოვანთა კერძო ცხოვრების დაცვის აქტი“ ინტერნეტში ბავშვების (13 წლამდე) მუშაობის რეგულირებისა და ეფექტური კონტროლის უზრუნველყოფისთვის

ვის ახდენს ნებ-რესურსების აუცილებელ კლასიფიკაციასა და ფილტრაციას.

სპეციალურ ფილტრებს იყენებს ევროპის საზოგადოება მანე კონტენტის (საბავშო პორნოგრაფიის, რასიზმის, ტერორიზმის, სიძულვილის გაღვივების მიმართულებით) ცენტრალიზებული გაცხრილვის სახით. ფილტრაცია ხდება დიფამაციის კანონის საფუძველზეც. იფილტრება ისეთი სფეროები, როგორცაა საავტორო უფლებების დაცვა, აზარტული თამაშები. ინტერნეტ-მომსახურების პროვაიდერების (ISP), საძიებო სისტემების და კონტენტ-პროვაიდერების ფილტრაცია, წარმოადგენს „ნებაყოფლობით“ და ხორციელდება იმ შეგნებით, რომ სახელმწიფო ორგანოებთან თანამშრომლობის უგულებელყოფა გამოიწვევს იძულებით საკანონმდებლო რეგულირების ღონისძიებებს.

ევროპაში არსებული ინტერნეტ-რეგულირების კანონმდებლობა არეგულირებს ინტერნეტის უსაფრთხო გამოყენებას სკოლებში და სტიმულირებს მომხმარებელთა ინფორმირებასა და თავდაცვის სწავლების პროგრამებს.¹⁷

თუმცა, ინტერნეტის სტრუქტურა განაპირობებს როგორც ინტერნეტ-ცენზურის, კონტროლისა და ბლოკადის, ისე მისი თავიდან აცილების შესაძლებლობას. ინტერნეტ-ცენზურის გვერდის ავლის პოპულარული ტექნოლოგიებია: Freenet, Fregate, GPass, FirePhoenix, Triangle Boy, Hotspot Shield Tor (The Onion Router), Garden, UltraSurf, DynaWeb, Psiphon, UltraReach და სხვა (იხ. ცხრილი 1).

ცხრილი 1

ინტერნეტ-ცენზურის გვერდის ავლის გავლენიანი ტექნოლოგიები*

ტექნოლოგია	მწარმოებელი	მასხასიათებელი
reenet	შემუშავებულია იან კლარკის (Ian Clarke) მიერ 1991 წელს.	ტექნოლოგია მხარს უჭერს ანონიმური მასალების შენახვასა და ბიებას;
riangle Boy	შემუშავებულია SafeWeb-ის (www.safeweb.com) მიერ (2000 წელს).	ტექნოლოგია უზურნველყოფს სერვერებიდან web-გვერდების შეუფერსებლად მიღებას, IP ბლოკირებისა და ინტერნეტ-ფილტრაციის თავიდან აცილებას. გაერთიანებული საულის არაბეთსადა ჩინეთში.
arden	შემუშავებულია Garden-ქსელის მიერ (www.gardennetworks.com) (2001 წელს).	ანტი-ცენზურის სისტემა, როგორც პირველ ინტელექტუალური პროქსი სისტემა, რომელიც პოპულარულია ჩინეთში, რადგან გაიმარჯვა GFW ცენზურაზე ტექნოლოგია მუდმივად ახლდება და ისევეება მოხალისთა სპეციალური ჯგუფის მიერ.
ltra Surf	შემუშავებულია კომპანია UltraSurf-ის www.ultrareach.com მიერ. (2002 წლიდან)	ანტი-ცენზურის ფლაგმანი web-საიტის თავისუფლად დაათვალიერების, ე-ფოსტის (UltraMail) უსაფრთხოების მომსახურების, დატვირთვის ბალანსირებისა და დეფექტების შემთხვევაში მუშაობის შესაძლებლობას იძლევა.
yna Web	შემუშავებულია Dynamic Internet Technology Inc. (DIT) მიერ (2001 წელს).	ანტი-ცენზურის მომსახურების ნაკრები. 2002 წელს DIT-მა წარმოადგინა მომსახურება ცენზურის წინააღმდეგ DynaWeb-ის ჩარჩოებში. DynaWeb-ი წარმოადგენს web-ზე დაფუძნებულ ანტი-ცენზურის პორტალს. DIT-ს გამოქვეყნებული აქვს ინტერნეტ-ცენზურის ოპერაციების ტექნიკური ანალიზი და რეკომენდაციები (http://www.dit-inc.us/press.php);
or (The 'nion outer)	შემუშავებულია აშშ-ის Naval Research Laboratory-ის სელ შოწულობით. 2004 წელს მემკვიდრეობით გადაეცა Electronic Frontier Foundation-ს (EFF)	ანტი-ცენზურისადმი ბრძოლის არსენალის ტექნოლოგია;
Pass და irePhoenix	შემუშავებულია World's Gate Inc. (WGI) მიერ. (2006 წლის ზაფხული)	ტექნოლოგია, მსხვილი და საიმედო ინტერნეტ-პლატფორმების აგებით საიმედო მომსახურებას სთავაზობს მომხმარებლებს. ძირითადად ფოკუსირებულია განსაკუთრებით რეპრესიული რეჟიმში მყოფ მომხმარებლებზე.
reegate	შემუშავებულია აშშ-ის The Global Internet Freedom Consortium-ის მიერ.	ირანში პოპულარულია ანტი-ცენზურის პროგრამა UltraReach და Freegate.
otspot hield	შემუშავებულია ინტერნეტ-კომპანია AnchorFree-ის მიერ .	უფასო და რეკლამის მხარდაჭერით ინტერნეტ-მომხმარებლების მონაცემების დაშიფვრისა და მათი იდენტიფიკაციის დამალვის შესაძლებლობას იძლევა (ამჟამად 7.5 მლნ მომხმარებელი ჰყავს მსოფლიოში).
siphon	შემუშავებულია ტორენტის უნივერსიტეტის სამოქალაქო დაბორატორიის მიერ.	ინტერნეტ-ცენზურასთან ბრძოლის ინსტრუმენტი, რომელიც ბლოკირებული საიტების აღდგენისა და ელექტრონული მოსმენის გაშიფვრის საშუალებას იძლევა.

ივლისი 2012

* ცხრილი აგებულია სხვადასხვა წყაროს საფუძველზე ასევე ცენზურის გვერდის ავლა შესაძლებელია ისეთი ტექნოლოგიური ინოვაციებით, როგორცაა: პროქსი სერვერები, ვირტუალური კერძო ქსელები (VPNs), iPhones, BlackBerry და სხვა, რომელიც არ იძლევა ინტერნეტ-კონტროლის, მოსმენისა და ელექტრონულ რეჟიმში არსებული ინფორმაციის,

პორტფოლიოს მონიტორინგის, მიმონერის გაკონტროლების შესაძლებლობას. დაბოლოს, ინტერნეტ-სივრცეში არსებული ცენზურიდან გამომდინარე შეიძლება დავასკვნათ, რომ: ცალკეულ ქვეყნებში ადგილი აქვს პრივატიზებულ ცენზურასა და ციფრულ მაკარტიზმს;¹⁹ ინტერნეტ-კონტროლის უზრუნველყოფისთვის ცენზო-

რების სამართლებრივი ვარიანტები ფართოა; დღეისათვის ავტორიტარული რეჟიმები ახორციელებენ ამბიციურ, კარგად დაგეგმილ სტრატეგიას საინფორმაციო საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების სფეროში, რისთვისაც იყენებენ სამართლებრივ, ტექნიკურ და სოციალურ ღონისძიებებს ინტერნეტის მოხმარების განვითარების მოდელში (მაგალითად,

სინგაპური);^{20; 21}

ცალკეული ქვეყნის რეჟიმი „სტაბილურობის შენარჩუნებისთვის“ ატარებს მკაცრ ინტერნეტ-კონტენტის კონტროლსა და პრევენციას „გამანადგურებელი“ ინფორმაციის გავრცელების წინააღმდეგ;

ინტერნეტ-ცენზურის შედეგად დემოკრატიზაციის პროცესი კარგავს იმპულსს, რომელიც ნეგატიურ ზემოქმედებას ახდენს ინტერნეტში საკუთარი შეხედ-

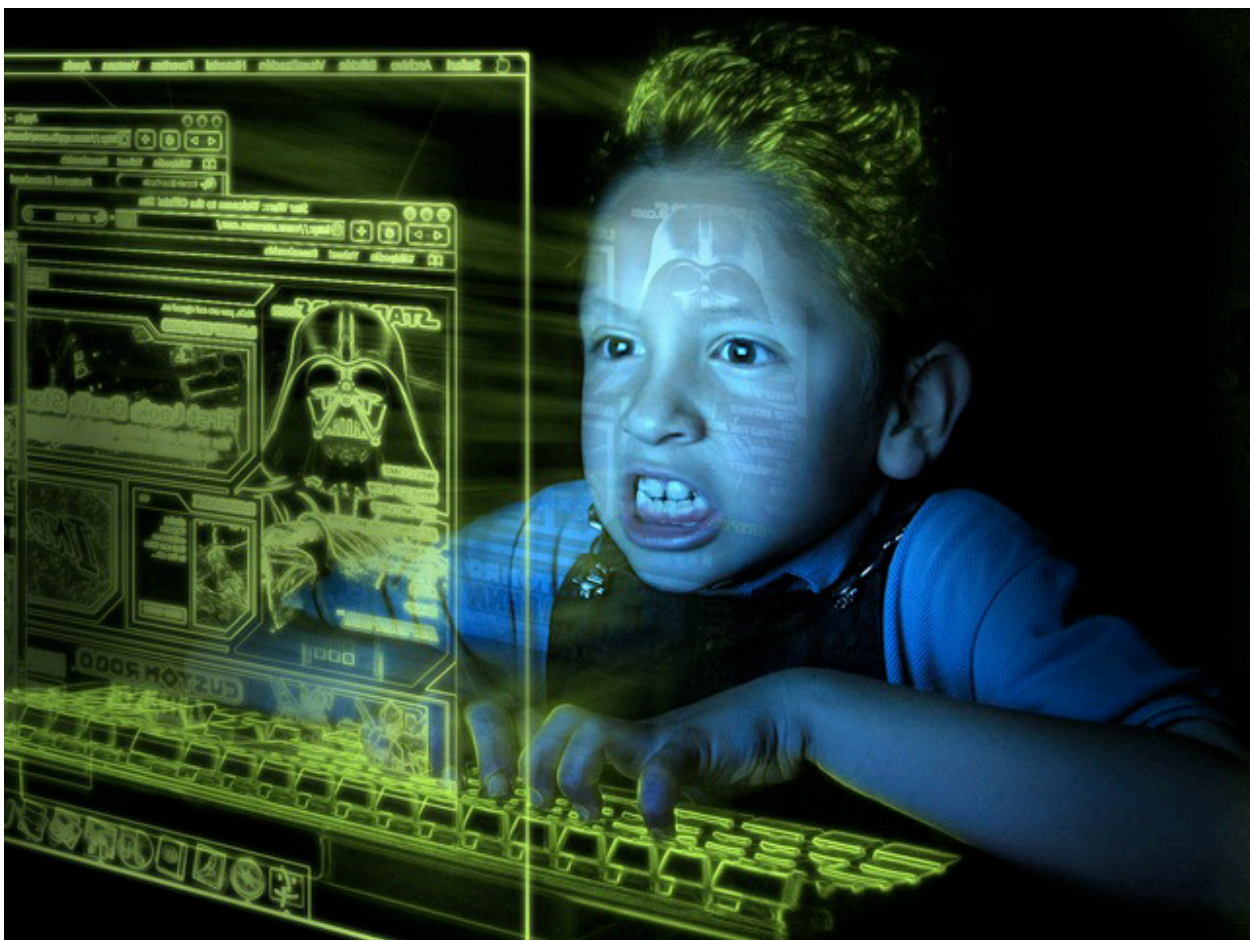
ში არსებული ცენზურის ტენდენციების საფუძველზე საზოგადოებრივი ხასიათის გასატარებელი ღონისძიებებია:

ინტერნეტის კულტურული გამოყენების, ინტერნეტ-საზოგადოების სიფხიზლისა და აგრესიული ინტერნეტ-კონტენტის პრობლემის გათვითცნობიერების დონის ამაღლებისთვის უნდა გატარდეს საგანმანათლებლო და სოციალური აქტივობა; ფილტრაცია უნდა მოხდეს

შორის;

სახელმწიფოსთვის ეროვნული კანონდებლობით უნდა განისაზღვროს ინტერნეტ-კონტენტის რეგულირების წესები, თვირეგულირება და ერთობლივი რეგულირება, ინტერნეტ-მომხმარებლის ანონიმურობა, ინტერნეტის მეშვეობით მომსახურების წარდგენის თავისუფლება, ინფორმაციული კონტენტის სერვისის პროვაიდერებისთვის პასუხისმგებლობა, სახელმ-

ივლისი 2012

ულების თავისუფალ გამოხატვაზე;

ზოგადად ცენზურის სრული სურათის ასახვა და მისი დეტალიზების მონაცემის მოპოვება რთულია, რადგან კვლევის ნებისმიერი მონაცემი ეყრდნობა ადმინისტრაციულ, გაფილტრულ ინტერნეტ-მონაცემს.

ამრიგად, ინტერნეტ სივრცე-

დიფამაციის კანონის საფუძველზე. უნდა შეიქმნას ინტერნეტის რეგულირების კანონპროექტები და მოხდეს მისი საერთაშორისო ექსპერტიზა;

ეროვნული და საერთაშორისო კანონმდებლობით უნდა დარეგულირდეს ბუნდოვანი განსხვავება ნებაყოფლობით და სავალდებულო ფილტრაციას

წიფო კონტროლის უქონლობა, მოქალაქეების ინფორმაციულ საზოგადოებაში ჩართვისათვის ბარიერების მოშორება და სხვა;¹⁹

კორპორაციული სექტორის მიერ ინტერნეტ-მომხმარებლებთან შეთანხმების გარეშე დაგროვილი ინფორმაციის გამოყენებლობა უნდა გაკონ-

ტროლდეს კანონმდებლობით; ინტერნეტ-გარემოს ცენზურისთვის უნდა შეიქმნას საერთაშორისო შეზღუდვის წესები, არსებული რეგულირების დასაშვები ფორმები, შესაბამისობაში უნდა იყოს როგორც ეროვნულ კანონებთან, ისე საერთაშორისო სამართლის ნორმებთან, რაც საბოლოოდ უნდა გაკონტროლდეს საერთაშორისო მონიტორინგის სისტემით. ის, რაც ერთ ქვეყანაში არალეგალურს წარმოადგენს და მიიჩნევა არასწორად, მეორე ქვეყანაში სავსებით კანონიერია. რაც წინააღმდეგობაში მოდის სახელმწიფოების კანონმდებლობასთან;

მსოფლიო ქსელი არ უნდა განიცდიდეს ძალიან მკაცრ შეზღუდვას, სადაც ნებისმიერი ინტერნეტ-რეგულირება ქსელში შეიძლება იყოს მხოლოდ ნებაყოფლობითი, საზოგადოების მიერ შერჩეული კონტენტის ფილტრაციის სისტემის არჩევით. საზოგადოება ინფორმირებული უნდა იყოს ცენზორის ცენტრის/ცენტრებისა და მათ მიერ განსაზღვრული რეგულირების წესების შესახებ, რაც საზოგადოების ნდობას განამტკიცებს და მართველობის პროცესის

ეფექტურობას ზრდის; სახელმწიფო ინტერნეტ-ნეგოციას უნდა უდგებოდეს როგორც მოსახლეობის „ფუნდამენტალურ უფლებას“, ხოლო „ინტერნეტი უნდა იყოს ნდობის სივრცე. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ინტერნეტი მოქმედი ძალით გახდება შხამიანი და სახიფათო ვიდრე სასარგებლო; ცენზურით ადამიანს ვერ გარდაქმნი, ის მხოლოდ გაჩუმდება. ამიტომ ცენზურა უნდა ეფუძნებოდეს კონსენსუსს, ინტერნეტ-რეგულირებაში სამოქალაქო სექტორის ჩართულობას, წინააღმდეგ შემთხვევაში ინტერნეტ-მომხმარებლები გაბედული

თვითორგანიზებით მოახდენენ ცენზურის გვერდის ავლას; რასაკვირველია ყველა სახის ინტერნეტ-საიტის „კონტროლირება“ შეუძლებელია იგივე გზით, როგორც ტრადიციული მედიის, რადგან სამოქალაქო და კორპორაციული სექტორის შესაძლებლობები, რესურსები და განფენილობა ცვლის ურთიერთდამოკიდებულებას, კონტროლსა და რეგულირებას.

რატი აბულაძე

ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ლიტერატურა

- Hindley B., Lee-Makiyama H. Protectionism Online: Internet Censorship and International Trade Law. ECIPE Working Paper. No. 12/2009. <http://www.ecipe.org/publications/ecipe-working-papers/protectionism-online-internet-censorship-and-international-trade-law/PDF>
- Global Internet Freedom Consortium (GIFC). Defeat Internet Censorship: Overview of Advanced Technologies and Products. November 21, 2007. http://www.internetfreedom.org/archive/Defeat_Internet_Censorship_White_Paper.pdf
- <http://www.article19.org/data/files/pdfs/publications/iran-art-censorship.pdf>
- <http://gilc.org/speech/osistudy/censorship/>
- <http://www.reuters.com/article/idUSL2774335120070727>
- <http://www.efa.org.au/Issues/Censor/cens3.html>
- <http://www.newsland.ru/news/detail/id/432229/cat/69/>
- http://www.nytimes.com/2008/03/20/business/media/20adco.html?_r=1
- The Office of the Commissioner of Canada. Social Network Site Privacy, A Comparative Analysis of Six Sites. February, 2009. http://www.priv.gc.ca/information/pub/sub_comp_200901_e.pdf
- <http://www.mannkal.org/downloads/scholars/internet-censorship-in-australia.pdf>

030101 2012

11 Messner D., Meyer-Stamer J. Governance and Networks. Tools to Study the Dynamics of Clusters and Global Value Chains. IDS/INEF Project “The Impact of Global and Local Governance on Industrial Upgrading” Duisburg, February 2000.

http://home.furb.br/wilhelm/COMPETIV/JMS_governance_tools.pdf

12 <http://ouin.ru/usa1/>

13 www.rsf.org

14 <http://www.gtnoise.net/papers/2010/burnett:usenixsec2010.pdf>

15 <http://cpj.org/reports/CPJ.Ten.Most.Censored.5.2.12.pdf>

16 Лоскутов И. Сравнительный анализ международных норм законодательного регулирования Интернета в различных странах (2008 г.). International Foundation of speech Freedom Protection “Adil soz”. <http://www.adilsoz.kz/site.php?lan=russian&id=785>

17 www.netpolice.ru/article/regul/regul_3.html

18 <http://www.voanews.com/georgian/news/100687384.html>

19 www.wikileaks.org

20 Rodan G. “The Internet and Political Control in Singapore”, Political Science Quarterly, volume 113, number 1 (Spring), 1998. pp. 63-89.

21 Hwa Ang P. “How Countries Are Regulating Internet Content”, paper presented at the 1997 Annual Meeting of the Internet Society, Kuala Lumpur, Malaysia, 25-27 June 1997.

რეზიუმე

რ. აბულაძე

ქვეყნების უმრავლესობა აშკარად თუ ფარულად მიზანშეწონილად იყენებს ინტერნეტ-ცენზურას და აწარმოებს გარკვეული ხარისხის ინტერნეტ-ფილტრაციას, როგორც სახელმწიფოს მართვის შემადგენელ კომპონენტს.

სტატიაში ნაჩვენებია ცენზურის იდეა, რომლის მამოძრავებელია ინტერნეტი, როგორც ცენზურის იმპულსი, რეგულირების ხელშეწყობი და კონტროლის რესურსი, წარმოდგენილი ინფორმაციის შემზღვევა ტექნიკური და არატექნიკური ღონისძიებებით და რომელიც შეიძლება შენიღბული იყოს სამი ძირითადი სოციალური ინსტიტუტის - ოჯახის, ეკლესიისა და სახელმწიფოს დაცვის სახით.

სტატიაში გაანალიზებული ცენზურის ჰორიზონტები, ნაკლოვანებები და მიმართულებები, განხილულია, როგორც არასაქირო, ხელისუფლების არაკანონიერი, ირაციონალური მცდელობა აკონტროლოს, სამოქალაქო და კერძო სექტორის ინფორმაციის ნაკადი ინტერნეტში. იგი მორალურად დასაძრახისია, ქმნის დიდ შესაძლებლობებს შიდა სამთავრობო კორუფციისათვის, ინვესტორების ჰერმეტიკულობას, ქსელურ ვაკუუმსა და „დახურულ პროტექციონიზმს“.

ლიტერატურული მასალების განზოგადების საფუძველზე წარმოდგენილია ტექნოლოგიები, საკვანძო ფაქტორები და საზოგადოებრივი ხასიათის გასატარებელი ღონისძიებები, რომელიც ცენზურის გვერდის ავლისა და თავიდან აცილების შესაძლებლობას იძლევა.

REGULATION AND LIMITATIONS OF INTERNET SPACE

Rati Abuladze

Majority of the countries, obviously or secretly, are using Internet-censorship and are producing internet-filtration of the certain quality, as a compounding component of state administration.

The idea of censorship is shown in the article, the internet of circulating of which, as an impulse of censorship, supporting of regulation and control resource presented by technical and non-technical actions limiting the information and which may be masked in face of three main social institutions-protecting the family, church and state.

In the article there are analyzed the horizons, lacks and trends of censorship, it’s reviewed as unnecessary, illegal from the party of authority, irrational attempt to control the flow of information in civil and private sector in internet. It’s unfair from the point of view of moral, it’s creating the great opportunity for internal governmental corruption, is resulting the hermeticity of the country, network vacuum and “closed protectionism”.

The technologies, knot factors and the actions of social character to be made presented on the basis of literary materials, is giving the opportunity for avoiding the censorship.